

Alapító munkásörök

„Más utat
nem választhattam...”

Ha valaki átlapozza *Korom István* életének krónikáját, biztos egyetért velem: olyan ember pályája ez, akinek sorsát alapvetően megváltoztatta a felszabadulás. Sövényházán született 1927-ben, kilencgyermekes családban élte egy uradalomban dolgozó szegény paraszti életét. 1945 után az erdőgazdaság következett, majd a katonai szolgálat, leszerelése után pedig a csongrádi járási tanács dolgozója lett. Később hasonló feladatot kapott a szegedi járási tanács apparátusában, ahol 1970 májusáig látta el teendőit. De talán ne haladjunk ilyen gyorsan előre az időben, hisz alapító munkásör esetében egy időszakról — 1956 októberéről — mindenképp szólni kell.

Elég csak megemlítenem ezt a dátumot, Korom István máris sorolja emlékeit — a Széchenyi téri felvonulást, a hid környékén lezajlott incidenseket, a házkutatásokat, barátai meghurcolását, s az első napokban kialakult véleményét — itt azonnal tenni kell!

— Jól tudtam, csak egy út áll előttem — a párt, a szocialista rendszer védelme. Ennek köszönhetem életem szinte valamennyi örömét, a szép élményeket. Feleségem

a járási pártbizottságon dolgozott, így egyértelmű volt: családom csak ebben a rendszerben lehet boldog.

A folytatásról pedig már így beszélt: november 9-én az MSZMP tagja lett, s a tanácsnál dolgozó társaival azonnal hozzáálltak a fegyveres testület szervezéséhez is. Harminc községben jártak pártot építeni, munkásöröset toborozni, ha kellett feláldoztak minden estét, szombatot és vasárnapot.

De meg is lett az eredménye. Márciusban 112 társam-

mal együtt tehettem le a munkásörököt a járási tanács második emeleti nagyszobájában. — emlékezik, s mutatja a ma is feltűrt egykori meghívót. Bár későbbi időkről már nincs nála tárgyi bizonyíték, emlékeit szinte napról napra pontosan idézi. Beszél az első foglalkozások hangulatáról, a gyakorlatok előkészítéséről, a fiatal munkásörök politikai oktatásáról, az árvízvédelmi munkákról. Majd a kérdésre — mi köti még három évtized után is ilyen erősen a testülethez? — így válaszolt:

— Úgy érzem három feltétel kell ahhoz, hogy valaki 30 évig örömmel és sikeresen teljesítse munkásörfeladatait. Az elkötelezettség, a biztos, segítőkész családi háttér és a munkahely támogatása. Az első kettőről már szóltam. A harmadikról csak annyit, — a tanácsnál, majd a KSZV-nél, s jelenlegi munkahelyemen, a Szegedi Magas- és Mélyépítő Vállalatnál is megértő főnökök, kollégákra találtam. Ha ehhez hozzáteszem: ma sem tudok szebbet elképzelni, mint a haza fegyveres szolgálata, ugye megérti — leszerelésre hatvanéves fejjel sem gondolok.

Bátyi Zoltán

Celeste Aida

Turné előtt három este
a színházban

Nincs operabarát, kit ne rohannának meg az emlékek. A nagy bevonulási kép, statisztákkal körbe-körbe, kevés az ember, szaporazzák lépteiket a színpad mögött, hogy mire más kacatban ismét megjelennek, a tömeg illúzióját kelthessék, bár az éber néző úgyszólván fölfedezi a turpisságot. (Ezúttal ilyen nincs, *Angyal Mária* rendezői leleménye jobb megoldást talált.) Vagy Radames románca, mindjárt a kezdetén, tenorgyilkos felső bélével! Minek okán fölmelegedni sincs idő, majd felvonásnyit kell előtte trenirozni, jöhetnek dalolnivaló enélkül is terem itt bőven. De a sirjelenet álomszép szerelmi kettőse is megmarad a fölüben, azzal a bizonyos „tiltott gyümölcs” nagyszep-timjével (*O terra addio*); a viharos dramaturgiájú Nilus-parti randevű, hol a figurák sorsa eldőlt, a szerelme és patriotizmusa között vívódó hős vezetes arulását elköveti satöbbi.

Várakozásokkal megrakodtan érkezük hát a publikum minden ideje minden Aida-invítációjára, s nincs ez másképpen most sem, a szegedi operajátszás legfrissebb ajánlatával. Mercéjét emeli, hogy nyugati turnéra indulnak vele, ezért aztán *olasz nyelven*, tisztelettel parancsolóan, több szereposztásban találják. Fedélzetre kerül úgyszólván az egész társulat, szólisták, kórus, balett — nagy létszámmal. Köztudomású, a maestro annak idején a Szuezi-csatorna avatására, a Kairói Operaház grandiózus világpremierjének szánta, az úgynevezett párizsi nagyoperastil megannyi látványos kellekkel; amolyan „összegező remekmű” ez, Verdi középső alkotói periódusának méltó díszje, koronája. Ezért hát a megjelöléséhez gondos mérlegelés révén szokás eljutni, a képességek tüzetes számbavételével, s ha ebből az aspektusból közelítjük a szegedi opera vállalkozását, két szempontot feltétlenül előre kell bocsátani. 1. Ami a műsorpolitikát illeti: nem terveztek, *feladatuk kaptak*. Külföldről, a társulatot immáron fél évtizede rendszeresen impresszázó müncheni cégtől, olyan turnéra, ami a művészeknek kilépést biztosít szélesebb nyilvánosság elé, ahová enélkül többségükben sohasem jutnának el, s amiért az intézmény valutáris haszna sem lebecsülendő (manapság kivált). Eme körülmény hiányában ugyanis műsorpolitikai paradoxonnak tűnik, hogy történetesen miért nem az idén szabadtérire tervezett Rigolettót játsszák, mely parádésan kiosztható, miközben pedig a szabadtérin, nemzetközi színlappal, éppen az Aidának lehetne jó helye. 2. Különösebben gondos átvilágítás nélkül sem kétséges, a darab támasztotta igényeknek ideálisan egyetlen előadás sem felelhet meg, mégis — ha pár vendéggel is — ennyi főszerepet kiállítani 1987-ben, hazánkban, vidéken működő színháznál: teljesítmény. Tett, mi önmagáért beszél, hiszen, tegyük hozzá rögtvest, semelyik változatot sem kell szögvenni, *emelt fővel* vállalható mind.

Nem utolsósorban olyan építőelemek okán, mint *Varga Máttyás* egyszerű látványosan és furmányosan esztétikus díszletezése, *Angyal Mária* okos rendezése, de jelesül a zenei megvalósítás egyöntetűsége, a stabil kórushangzás (karigazgató: *Molnár László*), a karmesterek felfogásából kitetsző koncepció szélessége, *Oberfrank Géza* beállítása, *Varga Máttyás* ezúttal is állandó játékeret hasít ki, oszlopokkal, lépcsőkkel, kisebb színpadokon is fölállíthatókat, olyan alkalmi tartozékokkal, melyek részint

az egyiptomi művészet szívhangjait is fölmutatják, részint meg konkrét szinterek (mint a sirkamra). Az egésznek lendülete, pompája, stílusa van — döntően meghatározva mindazt, amit a zenei élmény mellett képeket vihet haza a néző magával. *Angyal Mária* feladatának igazi tesztje, hogy különböző termetű, játékfelfogású és -készségű operistákat kellegymással helyettesítve hoznia, anélkül természetesen, hogy valamennyi szereposztással külön foglalkoztatna. Néhány értékes ponton szakít a konvenciókkal. Így a már emlegetett bevonulási jelenetet Amnerist például elszakítja a királytól, a színpad szemközti sarkába viszi, hogy a kép végén, mikor a hadvezérnek fölkinálják a kezét, közel legyen Radameshez, akinek viszont valahol Aida körül a helye, hisz hozzá tartozik voltaképpen. Általában véve elmondható, *Angyal Mária* okosan teremt hangsúlyokat, szereplőit akkor járattja az emelvényeken, ha a szöveg úgy kívánja. Nekem mindössze a kard hiányzik — amivel a Nilus partján lefegyverzi Radames a fáraó lányára gyilkosló Amonaszt — amit a főpap elkér majd az aruláson fogott hadvezértől. Hagyományosságokat *Molnár Zsuzsa* jelmezei is, merész színhatásukkal. Aidáról végre lekerül az elmaradhatatlan dekoltázs, kérdés viszont, Radames piros köpenye mellé célszerű-e ugyanúgy rózsaszín borítani az etióp rabszolgányra, meg az egyiptomi királylányra; de furán hatnak a papok is benzinkutas-uniformisban, narancssárga övvel körülhajtott világoskék csuhában. A vendégekoreográfus, *Tóth Sándor*, néhány eredeti megoldás mellett bátrabb feladatokat is bízhatott volna a táncosokra, bár ki tudja. Így kissé visszafogott az előadások mozgáskultúrája.

Az első két este *Cser Miklós* dirigált, s kivált az utolsó kép intím hangvétele, a diszkrét világítással harmonizáló bensőségessége tetszett. *Cser* általában jó tempókat vett, hagyta élni a színpadot, ahol pénteken mindjárt két vendéget is találunk a produkcióra meghívott háromból. A debreceni *Pelle Erzsébet* (Aida) drámai szopránja lehetőleg nem pianóra is képes, ezek az emlékezetesebb pillanatai, a máskülönben átütő fortéival szemben, melyek helyell-közlel érdesek, forszírozottak. Vegyes benyomást kelt a pécsi Radames, *Albert Miklós* is. Tetszetős frázisait hevenyészett, oda-vetett megoldások gyengítik, amikor nem tudni igazán, mit akar. Mindene együtt van ahhoz, hogy jó hőstenor legyen, de mintha a „szerkezeti elemek” technikaailag nem illeszkednének passzatosan. Amonasz sűrű, bozontos basszbaritonja az alsó regiszterek felé tendál, súlyos vocera vár — *Gyimesi Kálmán* lírai fach-

ja viszont fölfelé dalolva, könnyebb bordázat alatt érzi otthonosan magát. Úgy tűnik, a szerep vállalásával gesztust tesz, hogy turnékepes lehessen a társulat. Használóképpen *Szonda Éva* szép mezzója is karcosabb, finomabb szöttes annál, hogy Amnerisként versenyre kelhetne Aida drámaiságával. Segít viszont a muzikalitása, illetve hát — legiessebb hangú partnerekkel nincs is problémája.

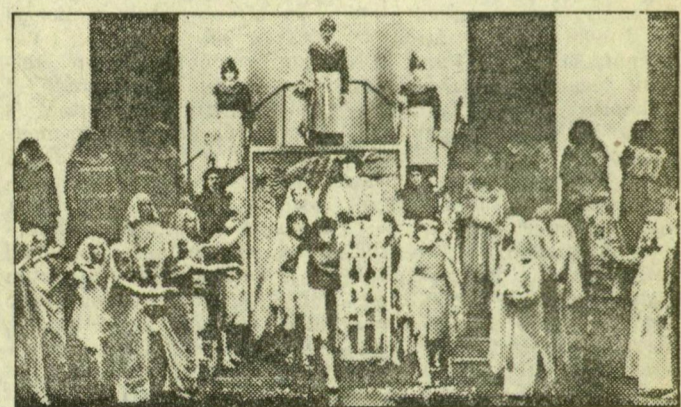
A hangzásaerőink inkább a szombati leosztásban tűntek kiegyenlítettebbeknek, amikor is *Misura Zsuzsa* énekelte a címszerepet. Nagyformátumú alakítása, igazán színes dinamikája ezúttal sem tévesztette hatását; mellette *Varsányi Mária* tartalmasabb Amnerise hajlékony dallamvezetésével teremtett homogén zenei szöveget hozzá. Ekkor léptek színpadra a férfi főszerepek adekvát hangú tulajdonosai, *Juhász József* és *Németh József* is. *Juhász* hősi kiállásával, magabiztos célhangjaival látványos Radames, még ha középléteben a pianókkal olykor bizonytalankodik. Mégis élmény hallgatni, miként *Németh* testvér, korbácsos etióp királyát, ami ott szól igazán, ahová Verdi írta, illúziókeltő; úgy jó, ahogy van.

Vasárnap este *Oberfrank Géza* ragadta magához a karmesteri pálcát, s ettől, meg *Gyimesi József* főpapjától mindjárt *veres keretet* kapott az előadás. Szükség is volt rá, mert *Vajda Julián* odaadó, érzéki, minden várakozást fölülmulóan derekas Aidája bizony éppoly üvegházi, mint *Réti Csaba* elsősorban technikailag megoldott Radames. Az a nehézség hiányzik belőlük, amiből furcsa módon *Gurbán János* Amonaszójának még *tebblete* is támad — igaz, egyelőre nyers, csiszolatlan formában.

A kisebb szerepekben kettesével-hármasával váltották egymást. A főpap és a király szolámán *Kenesey Gábor* és *Szakály Péter* osztott testvériesen, jó kondícióban, míg a főpapnően hasonmód *Erdélyi Erzsébet* meg *Karikó Teréz*. A hírnök igazott szolámát — némiképp túljátszott beállítással — *Bárdi Sándor*, illetve az a *Szabady József* dalolta, akinek valamikor Radames is nagy szerepe volt, ha jól emlékszem Pécsen, s most ünnepelte hatvanadik születésnapját (a színpad mögött köszöntötték). Holnap, szerdán este újabb bemutatkozások tanuja lehet a publikum. Az operaházi *Maria Terese Uribe* lesz a címszereplő, a királylány *Lengyel Ildikó*, a király *Rácz Imre*, de hírlík, hogy készenlétben áll egy ötödik Aida (*Halászi Éva*), meg egy negyedik Radames (*Vajk György*) is. Bevetésük későbbre várható. Gondolom, külföldön, ahová lassan készülődhetnek.

Celeste Aida — jó utat, a hét végétől, Nyugat-Európában.

Nikolényi István

Bevonulási jelenet, Radames: Albert Miklós

Éljen az alma mater!

Bensőséges hangulatú ünnepet élhettek át mindazok, akik vasárnap este a Muzsikának otthont adó Lenin körüli öreg épület hangversenytermébe látogattak. A Tömörkény István művészeti szakközépiskola egykori diákjai közül tért vissza néhány, hogy tiszteletét és szeretetét fejezze ki annak az iskolának, műhelynek, ahonnan életre szóló muzikus útravalót kapott. Azóta valamennyien kisebb-nagyobb ívű karriert futottak be, de mindannyian a Zene odaadó szolgálatában. *Kiss György* (I. hegedű) a budapesti Liszt Ferenc Kamarazenekar tagjaként járta már be a világot, *Korbay Pál* (II. hegedű) a stuttgarti hangversenyzenekar szólamvezetője lett, *Szöllösy József* (brácsa), a szegedi szimfonikusok koncertmestere, *Onczay Csaba* (cselló) és *Baranyay László* (zongora) pedig a Zeneakadémia tanárai és hangversenyéletünk jeles szólistái.

Az 1962-ben alakult kvintett ismét összeállt tehát, egykori kamarazene tanárral *Nagy Istvánnal* az élen, aki élete nagy részét a szegedi muzikus ifjúság nevelésével töltötte el, és sokoldalú munkásságával gazdagította a város zenei életét. Húsz éven át volt zenekritikusa a Délmagyarországnak, a JATE Collegium Artium zenei szekciójában 15 éven keresztül tartotta lelkes előadásait, zenetanulmányokat, könyvbírálatokat, recenziókat és zenei témájú könyveket írt.

Huszonöt éve annak, hogy a diákevek első fényes sikerét hozó kompozíciókat — a *Schumann Esz-dúr Op. 44.* és a *Dohnányi c-moll Op. 1.* kvintetteket — először játszották az ifjú zenészigéret, s ez utóbbival 1963-ban a gyulai zenei diáknapon aranyérmert is nyertek. A remekművek s a siker édes íze is felejthetetlen élményként ivódott a fiatal muzikus lelkébe. Ha nem így lett volna, most bizonyára

Jubileumi
koncert

nem szövetkeztek volna ismét éppen ennek a két kvintettnek a megszólaltatására.

A koncerttermet zsúfolásig megtöltötték részben a Tömörkény szakközépiskola fiataljai, részben a zene s a fellépő művészek hívei. *Diós József* igazgató méltatta a jubileum jelentőségét, majd *Nagy István* színes, hangulatos bevezetőjében felidézte a negyedszázaddal ezelőtti alakult kvintett szerepléseit.

Mind a Schumann-, mind a Dohnányi-mű előadása elementáris muzikáló kedvű tanúskodott. Az alkalmilag újraalakult kamaragyűjtéstől nem várhattuk

el azt a fajta összeszokottságot, s a legapróbb részletekre kiterjedő, elemző érzékenységet, mint amit egy állandóan együtt dolgozó együttestől kaphatunk. Am ami várható volt, azt nyújtották, s ez sem kevés: öt rutinos, jó muzikus lelkes, értelmes, vitalitástól temperamentumtól átfűtött, mélységes zeneszeretetről valló játéka, a zene örömtől-szerző, szépségűgárgó varázsának újrabizonyítása. A zseniális Dohnányi ritkán játszott kvintettjének fellelevenítése külön csemegéje volt a koncertnek. A romantikus töltetű fiatalkori műhalhatatlanságra, s mindenkori előadásra érdemességét *Brahms* véleménye szavatolja, aki azt nyilatkozta: „Magam sem tudtam volna jobban megírni.”

Berényi Bogáta

A Győri Balett
a tavaszi fesztiválon

A budapesti tavaszi fesztivál programjában a Vigadószínház ad otthont a Győri Balett vendégjátékának. Az európai hírvégyüttessel együtt a tavaszi fesztiválon rendszeresen fellép — az idén a Mendelssohn Hege-düversenyére készült Madarak voltunk, földre szálltunk, című és a Bartók-szonátára készült táncjátékot, valamint a csodálatos mandarin hozza Budapestre, s új produkciót is bemutat: a Schubert zenéjére koreografált Prospero című egyfelvonásost.

A Győri Balett és a Magyar Néphadsereg Művészegyüttesének közös produkciója volt a *Juhász Ferenc* költeménye alapján táncszínházi előadással formálódott mű, „A szarvassá vált fiak”. A Győri Balett köztölt megállapodás alapján — mivel a mű fenntartása a magas költségek miatt szinte lehetetlenné vált — a produkció első részét, az

alapballadát a Néphadsereg Művészegyüttese önálló előadásként mutatja be. Az oratórikus táncjáték zenéjét *Rossa László* komponálta, a díszleteket és a jelmezeket *Gombár Judit* tervezi, a rendező és koreográfus *Novák Ferenc*.

Emlékünnepség

Madách Imre születésének 164. évfordulóján emlékünnepséget rendeztek hétfőn Salgótarjánban.

Nyilvánosságra hozták az évvről évre meghirdetett Madách irodalmi pályázat eredményét. Szépirodalmi kategóriában az első díjat *Onagy Zoltán* kapta *Balladák nyara* című elbeszéléseért. A tanulmány kategóriában *Monostori Imre* *Németh László*ról írt értékes és bizonyult méltónak az első díjra.